

Latvijas Universitātes rektoram Indriķim Muižniekam

Dr. habil. philol. Irēnas Ilgas Jansones

pieteikums.

Lūdzu pieņemt manus dokumentus izsludinātajam konkursam uz Latvijas Universitātes Latviešu valodas institūta direktora vakanto vietu.

Pielikumā:

1. Dzīves un darba gājums (CV) – 19 A4 lapas
2. Habilitētā filoloģijas doktora diploma kopija – 1 A4 lapa
3. Latvijas Zinātņu akadēmijas īstenā locekļa diploma kopija – 1 A3 lapa
4. LU Latviešu valodas institūta darbības novērtējuma un attīstības un turpmākās darbības programma – 6 A4 lapas

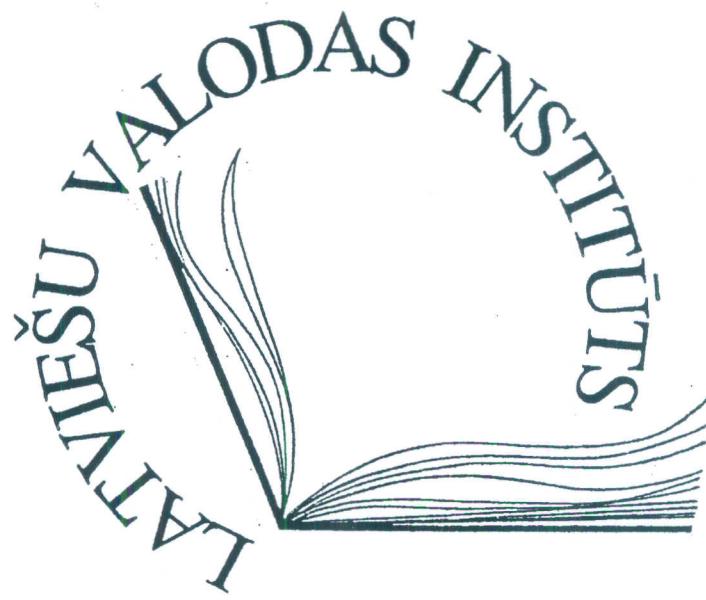
11.03.2016

/I. Jansone/

SANEMTS
LU Personāla departamentā
11.03.2016

(paraksts)
LU Personāla departamenta
direktora vietniece

I.Popova

Latvijas Universitātes
Latviešu valodas institūta
darbības novērtējums
un attīstības un vadības programma
2016.–2020.

Latvijas Universitātes Latviešu valodas institūta darbības mērķis un būtība

Devīze "Zinātnei un tēvzemei" raksturo Latvijas Universitātes misiju.

"Latvijas Universitātes Latviešu valodas institūta" (turpmāk tekstā – Institūts) mērķis ir veikt zinātniskus pētījumus valodniecības jomā, veicināt valodniecības zinātņu attīstību Latvijā, sistematizēt latviešu valodas elementus (vārdus) leksikogrāfiskā formā un piedāvāt praktiskus risinājumus Latvijā pastāvošajām lingvistiskajām problēmām, līdzdarboties studiju programmu īstenošanā, kā arī sniegt publiskus pakalpojumus valodniecības nozares projektu īstenošanā.

Institūts ir Latvijas Republikas Izglītības ministra 1935. gada 1. decembrī dibinātās Latviešu valodas krātuves un tās darbības turpinātāju tiesību, funkciju, saistību, mantas un finanšu resursu mantotājs. Institūts ir reorganizēts vairākkārt. 1945. gadā uz Latviešu valodas krātuves bāzes tiek nodibināts Latvijas Valsts universitātes zinātniski pētnieciskais valodas un literatūras institūts. Saskaņā ar Latvijas PSR Ministru padomes 1946. gada 5. jūnija lēmmu Nr. 479 no 1946. gada 1. jūlijā LVU valodas un literatūras institūts tiek iekļauts Latvijas PSR Zinātņu akadēmijas sastāvā. 1992. gada 1. janvārī, sadalot LZA Valodas un literatūras institūtu, tiek izveidots LZA Latviešu valodas institūts. Ar 1998. gada 26. janvāra LU Senāta lēmmu Nr. 182 LZA Latviešu valodas institūts tiek integrēts Latvijas Universitātē. Pēc pēdējās reorganizācijas, saskaņā ar Ministru kabineta 2006. gada 17. marta rīkojumu Nr. 185, bezpečīgas organizācija valsts zinātniskā iestāde "Latvijas Universitātes Latviešu valodas institūts" tiek reorganizēta par Latvijas Universitātes aģentūru "Latvijas Universitātes Latviešu valodas institūts".

Kopš 2016. gada 1. janvāra "Latvijas Universitātes Latviešu valodas institūts" ir Latvijas Universitātes struktūrvienība.

LU Latviešu valodas institūta darbība ir saistīta ar Latvijas Universitātes Humanitāro zinātņu nozares pētniecības programmu 2015.–2010. gadam, kā arī ar "Valsts valodas politikas pamatnostādnēm 2015.–2010. gadam.

Pētnieciskais darbs

Darbības novērtējums. Pamatojoties uz Valsts valodas politikas pamatnostādnēm 2005.–2014., kā arī ievērojot Latvijas Universitātes attīstības stratēģijas pamatnostādnes par letoniku kā prioritāru zinātnes virzienu, Institūtā tika turpināti iesāktie latviešu valodas sinhronijas un diachronijas pētījumi:

- ~ latviešu valodas vēsturē, tostarp, latgaliešu rakstu valodā;
- ~ dialektoloģijā un onomastikā;
- ~ latviešu valodas terminoloģijā;
- ~ leksikoloģijā un leksikogrāfijā;
- ~ semantikā;
- ~ sociolinguistikā un etnolinguistikā;
- ~ fonētikā un fonoloģijā;
- ~ valodniecības vēsturē.

2010.–2015. gadā tika izdota virkne kolektīvo pētījumu, kas ieņēma nozīmīgu vietu humanitāro zinātņu grāmatu klāstā, piem., "Latviešu valodas gramatika", "Latvijas vietvārdu vārdnīca", "Baltu valodu atlants".

Neskatos uz zemo starptautisko novērtējumu, atsevišķi Institūta valodniecības virzieni ir sasnieguši Eiropas un pasaules attīstības līmeni. Institūta onomasti piedalās

nozīmīgākajos pasaules onomastu forumos, organizē konferences Rīgā, kurās piedalās dalībnieki no vairāk nekā 15 valstīm. Izdevumos "Onomastikas pētījumi" un "Onomastica Lettica" publicē rakstus ievērojamākie pasaules onomasti, piem., pašreizējais Starptautiskās onomastu biedrības (ICOS) prezidents Milans Harvaliks.

Dialektologi un ģeolingvisti ir iesaistījušies divos starptautiskos projektos – Baltu valodu atlants un Atlas Linguarum Europae. 2012. gadā Rīgā notika Eiropas valodu atlanta redakcijas padomes sēde, ko organizēja Institūts.

Strauji attīstās fonētikas un fonoloģijas pētījumi, katrai otro gadu tiek organizētas starptautiskas konferences, kurās piedalās vadošie Eiropas un pasaules fonētikas speciālisti. Nostiprinās sadarbība ar Lietuviešu valodas institūtu, tiek veikti kopprojekti, LU Latviešu valodas institūta pārstāvji veic konsultantu funkcijas.

Minētajās nozarēs tiek publicēti raksti Web of sciences, SCOPUS un ERIH plus datubāzu žurnālos.

Diemžēl Institūtā nenotiek visu valodniecības nozaru vienmērīga attīstība. Problemātiska ir leksikogrāfu, terminologu un gramatikas speciālistu iekļaušanās starptautiskajā apritē. Trūkst gan svešvalodu zināšanu, gan spēcīgu nozaru līderu.

Nākotnes redzējums. Atbilstoši "Latvijas Universitātes Humanitāro zinātņu nozares pētniecības programmai 2015.–2010. gadam", kā arī ar "Valsts valodas politikas pamatnostādnēm 2015.–2010. gadam" Institūtā jāattīsta pētījumi onomastikā, dialektoloģijā, fonētikā, gramatikā, terminoloģijā, sociolinguistikā, valodas un valodniecības vēsturē.

Lielākā uzmanība pievēršama leksikogrāfijai un terminoloģijai, kur pētījumi ir īpaši nozīmīgi Latvijas sabiedrībai, taču paaudžu maiņas rezultātā šie pētījumi nav sasnieguši vajadzīgo līmeni, arī pētnieku kolektīvi ir skaitliski nelieli.

Sadarbībā ar Latvijas Universitātes Matemātikas un informātikas institūta Mākslīgā intelekta laboratorijas kolēgiem jāveic elektronisko vārdnīcu izstrādes modernizācija, izmantojot programmu TschwanLex, kas piemērots latviešu valodas vajadzībām. Jāturpina 2015. gadā iesākto kartotēku digitalizācija un datubāzu izveide.

Ievērojot esošās iestrādes, kā arī nepieciešamību veikt pētījumus ne tikai latviešu valodniecībā, bet arī baltu valodniecībā, Institūts turpinās piedalīties LU Latviešu valodas institūta un Lietuviešu valodas institūta kopprojektā "Baltu valodu atlants", kā arī LU Latviešu valodas institūta un Polijas Zinātņu akadēmijas Slavistikas institūta kopprojektā par valodu pierobežas areālos.

Tiks izmantotas arī citas starptautiskās zinātniskās sadarbības iespējas – gan jau esošo starptautiskās sadarbības līgumu ietvaros, gan arī izmantojot starptautisko zinātnisko institūciju piedāvājumus un darbinieku starptautiskos kontaktus.

Visu minēto pētījumu veikšanai LU aģentūra "LU Latviešu valodas institūts" konkursa kārtībā plāno piesaistīt šādus finanšu līdzekļus:

- ~ Latvijas Zinātnes padomes projektu un sadarbības projektu finansējums;
- ~ valsts pētījumu programmas "Letonika: pētījumi par vēsturi, valodu un kultūru" finansējums;
- ~ Valsts valodas aģentūras projektu finansējums;
- ~ LU iekšējo projektu finansējums;
- ~ ES un EP struktūrfondu līdzekļi;
- ~ atsevišķu citu projektu līdzekļi.

3. Studiju darbs

Darbības novērtējums. Atsevišķi Institūta darbinieki paralēli darbam Institūtā ir ievēlēti arī akadēmiskajos amatos Latvijas Universitātē, piem., prof. Ina Druviete,

asoc. prof. Laimute Balode, lekt. Ojārs Bušs. Kopš 2013. gada prof. Pēteris Vanags ir LU Latviešu valodas institūta vadošais pētnieks. Samērā regulāri Institūtā norit LU Humanitāro zinātņu fakultātes dialektoloģijas prakse.

Institūta darbinieku iesaiste studiju procesā ir nepietiekama, taču tas nav vienpusējs process.

Nākotnes redzējums. Pamatojoties uz LU attīstības stratēģiju, saskaņā ar kuru studiju procesā jāpanāk optimāls līdzvars starp pārskata lekcijām lielām studentu grupām un studentu individuālo un patstāvīgo darbu, kā arī uz tā rezultātiem balstītām nodarbībām nelielās grupās – semināros, kuras sniedz katram studentam iespēju individuāli kontaktēties ar mācībspēku, Institūts stimulēs savu darbinieku – LU mācībspēku – spēju integrēt studiju procesu un zinātniskos pētījumus.

Tiks turpināts piedāvāt lekciju kursus, tai skaitā arī B un C daļas lekciju kursus LU Humanitāro zinātņu fakultātē un LU Pedagoģijas un psiholoģijas fakultātē.

Ievērojot Institūta nepieciešamību pēc labi sagatavotiem kadriem, tā darbinieki centīsies piedalīties augstākā līmeņa studiju programmu realizācijā, uzņemoties gan speckursu lasīšanu Institūta doktorantiem, gan promocijas darbu vadīšanu.

Pēc iepazīšanās ar studentiem mācību auditorijās, spējīgākie no viņiem tiks iesaistīti daļslodzē Institūta projektos, vēlāk atbalstot viņu doktorantūras studijas.

4. Publisko pakalpojumu finansējums un to struktūra

Pamatojoties uz funkciju sadalījumu starp LU aģentūru "LU Latviešu valodas institūts" un Latviešu valodas aģentūra, Institūta interesēs ir sniegt publiskus pakalpojumus tais gadījumos, kad nepieciešama īpaši augsta zinātniskā kvalifikācija vai kad Latviešu valodas aģentūrā nav atbilstošu speciālistu.

Sniedzamo publisko pakalpojumu struktūra ir saistīta ar sabiedrības nepieciešamību saņemt konsultācijas par valodas jautājumiem šādos līmeņos:

- ~ Latvijas vietvārdu rakstība, izvēle, identifikācija, cilme;
- ~ citvalodu vietvārdu atveide un identifikācija;
- ~ latviešu personvārdu identifikācija, cilmes skaidrojums;
- ~ latviešu valodas terminu izvēle, svešvārdam atbilstošs lietojums, paralēlformu semantikas skaidrojums;
- ~ latviešu valodā lietoto svešvārdu nozīmes un cilmes skaidrojums;
- ~ dialektālās leksikas vārdu nozīmes un cilmes skaidrojums;
- ~ gramatisko parādību attīstības, pareiza lietojuma skaidrojums;
- ~ citi jautājumi.

5. Akadēmiskās darbības rezultativitāte

Darbības novērtējums. Pamatojoties uz LU aģentūras "LU Latviešu valodas institūts" definēto mērķi, par stratēgisko pamatzdevumu tiek uzskatīta jaunu pētījumu veikšana. Nemot vērā humanitāro zinātņu specifiku, pētījumu rezultāti tiek atspoguļoti grāmatu formā un interneta resursos.

Institūta darbiniekus satrauc Latvijas zinātnē valdošais uzskats, ka atzīstamas ir publikācijas tikai datubāzu izdevumos. Šī prasība ir pretrunā humanitāro zinātņu misijai – sniegt zināšanas, pirmkārt, savas valsts iedzīvotājiem, publicējot rakstus latviešu valodā.

Kopš 2010. gada ir palielinājies to rakstu skaits, kas ir publicēti Web of sciences un SCOPUS datubāzu izdevumos. Raksti šajos izdevumos ir vismaz pieciem Institūta darbiniekiem (O. Bušs, I. Jansone, L. Markus-Narvila, A. Roze, A. Stafecka).

Izdevniecībā Baar (Vācija) ir publicēta Renātes Siliņas-Piņķes monogrāfija par Rīgas senajiem priekšvārdiem.

Par zinātniskā darba rezultātiem regulāri tiek ziņots nacionālās un starptautiskās zinātniskās konferencēs, tostarp arī ārzemēs. Diemžēl vērojama nepatīkama tendence, ka ārzemju zinātniskās konferencēs regulāri piedalās neliels skaits institūta zinātnieku. Institūta žurnāls "Linguistica Lettica" ir iekļauts divās datubāzēs – Index Copernicus un ERIH plus.

Nākotnes redzējums.

Ievērojot projektu pēctecību un esošās iestrādnes, tiks nodrošināta katru gadu vismaz 3 monogrāfisku izdevumu publicēšana, kuros būs atspoguļots gan atsevišķu pētnieku grupu veikums, gan arī pētnieku individuālais darbs.

Atbilstoši Institūta Zinātniskās padomes lēmumam, jāapanāk, lai katrs vadošais pētnieks un pētnieks publicētu vismaz 2-3 zinātniskus rakstus gadā, bet katrs asistents – vismaz 1 rakstu gadā. Ievērojot pašreizējo zinātnisko darbinieku skaitu, kā arī virzību uz zinātnisko darbinieku skaita palielināšanu, Institūta darbinieku zinātnisko rakstu skaitam gadā būtu jāsasniedz 50, zinātnisko referātu skaitam – 40.

Veicinot virzību uz kvalificētu darbinieku skaita palielināšanu, jānodrošina, lai katru gadu tiktu aizstāvēts vismaz 1 maģistra darbs un 1 promocijas darbs (te iespējami precīzējumi, ņemot vērā Institūta personālsastāva struktūru).

Nepieciešams panākt, ka Institūta periodiskie izdevumi "Linguistica Lettica" un "Onomastica Lettica" tiek iekļauti vēl citās datubāzēs, tostarp arī SCOPUS.

6. Zinātnes komunikācija

Institūts attīsta sadarbību ar sabiedrību, lēmumu pieņēmējiem un sociālajiem partneriem. Saikni ar sabiedrību īsteno gan direkcija, gan konkrētu projektu vadītāji un izpildītāji.

Zinātnes komunikācija norit arī ar Institūta mājaslapas (www.lulavi.lv), un sociālo tīklu (*Facebook, Twitter*) starpniecību.

Lai radītu maksimāli labvēlīgu vidi sava mērķa izpildei un attīstībai, Institūts:

- ~ slēgs sadarbības līgumus ar ministrijām, pašvaldībām un institūcijām, paredzot kopējus pasākumus attīstības sekmēšanai un kopēju projektu īstenošanai;
- ~ gādās par to, lai humanitāro zinātņu un to pārstāvju, tostarp arī Institūta, intereses pētniecības un augstākās izglītības jomā būtu zināmas visu Latvijas politisko spēku pārstāvjiem;
- ~ sekmēs personāla līdzdalību komisijās un institūcijās ārpus Institūta;
- ~ popularizēs Institūta tēlu Latvijas un ārvalstu sabiedrībā ar masu mediju starpniecību, ziņojumiem kongresos, konferencēs, semināros.

7. Personāla attīstība

Institūta mērķa izpildi nodrošina augstākās kvalifikācijas zinātniskais personāls, kura kodolu veido vadošie pētnieki, kā arī citi kvalificēti zinātnieki.

Institūts izmantos visas iespējas augstākās kvalifikācijas speciālistu piesaistei konkrētu projektu veikšanai no Latvijas augstskolām, kā arī valsts pārvaldes institūcijām.

Lai veidotu stabilu kadru nomaiņas un attīstības politiku, darbā tiek iesaistīti jau bakalaura studiju programmās studējošie jaunie valodnieki no Latvijas Universitātes, Liepājas Universitātes u. c. augstskolām. Izveidojot stabilu darba vidi pieredzējuša speciālista vadībā, augstskolu studentiem tiek dota iespēja ātrākai specialitātes un it

īpaši konkrētās valodnieciskās specializācijas apguvei.

Institūta mērķis ir sasniegt tādu zinātniskā personāla kvalifikāciju, lai 85–90 % zinātniskā personāla (neskaitot studējošos) būtu zinātnu doktora vai habilitētā zinātnu doktora grāds.

Lai atjauninātu zinātnisko personālu, katru gadu būtu nepieciešams piesaistīt 5–7 jaunus darbiniekus. Diemžēl pašreizējā Institūta finansiālā situācija neļauj īstenot šo ieceri. Arī ieinteresētība veikt zinātniskos pētījumus ar katru gadu mazinās.

8. Infrastruktūras attīstība.

Šobrīd Institūts izmanto Latvijas Zinātnu akadēmijas telpas Akadēmijas laukumā 1 (8.–9. stāvs) un izmanto LZA infrastruktūru.

Pēdējos divos gados ir bijušas problēmas atjaunot zinātnieku darbavietu aprīkojumu, sāk novecot pieejamā datortehnika un programmatūra.

Institūta nākotnes redzējums saistīts ar telpām Torņakalna Humanitāro zinātnu korpusā.

11.03. 2016

I. Jansone/